

پیامهای مهدوی به زن مسلمان

علی اصغر رضوانی*

*. استاد حوزه علمیه قم

چکیده

امام زمان علیه السلام آن گونه که از قرآن و روایات نبوی و اهل بیت علیهم السلام استفاده می‌شود دارای اهداف و آرمان‌های بسیار بلندی است که قرار است در عصر ظهور آنها را در سطح جهان پیاده نماید، آرمان‌هایی که فقط با امدادهای غیبی و به توسط مردی الهی هم‌چون او قابل پیاده شدن است. ولی این به آن معنا نیست که در عصر غیبت هیچ مرتبه از آن آرمان‌ها قابل پیاده شدن نیست، ما می‌توانیم در سطوح مختلف جامعه و در قشرهای مختلف جلوه‌هایی از آنها را با الگو گرفتن از حضرت مهدی علیه السلام و یارانش پیاده کنیم تا زمینه‌ساز ظهور او گردیم. یک قشر مهم از اقشار جامعه بانوان هستند که می‌توانند با الگو گرفتن از آرمان‌های بلند مهدوی، جامعه ای مهدوی در حد خود و در عصر غیبت پیاده کنند، و این با برداشت پیام‌هایی است که از فرهنگ مهدویت به دست می‌آید، موضوعی که ما در این مقاله در حدّ وسع و توان‌مان به آن می‌پردازیم.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ مهدوی، مهدویت، پیام‌های مهدوی، زمینه‌سازی ظهور.

مقدمه

گاهی این سؤال در ذهن انسان، تداعی می‌شود که آیا بحث از مهدویت و فرهنگ مهدوی، صرفاً جنبه تاریخی دارد؛ یا می‌توان مباحث مهدویت را به روز کرده، و جنبه کاربردی به آن داد. باید اشاره کرد که می‌توان، در عصر پیش از ظهور، پرتویی از جامعه مهدوی را با اجرای در صدی از اهداف ظهور ایجاد کرد؛ چرا که رسیدن به اهداف عالی ظهور، تنها در هنگام ظهور حضرت مهدی علیه السلام ممکن است. این مطلب را با چند مقدمه می‌توان اثبات نمود:

۱. زمینه سازی برای ظهور

از آن جا که غیبت حضرت مهدی علیه السلام از ناحیه ما بوده؛ ما نیز در ظهور او مؤثر خواهیم بود، و این امر تنها با به کار بردن اهداف حضرت مهدی علیه السلام - گرچه در سطح محدود - تحقق خواهد یافت. بنابراین در روایتی از پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است: «قومی از مشرق زمین، خروج می‌کنند که زمینه ساز سلطنت و حکومت مهدی علیه السلام خواهند بود»^۱. این آماده سازی می‌تواند در زمینه فرهنگ و عقلانیت مردم باشد، که در صورت بالا رفتن سطح آن، زمینه برای ظهور حضرت، فراهم خواهد شد. از امام باقر علیه السلام نقل شده است که فرمود: «چون قائم ما، قیام کند؛ دستش را بر سر بندگان می‌گذارد و عقول آنها را متمرکز ساخته و اخلاق را به کمال می‌رساند»^۲. از این حدیث استفاده می‌شود که کار حضرت مهدی علیه السلام، تکمیل نقص عقول و اخلاق مردم است تا از معارف الهی بهره مند شوند. در نتیجه این مردم هستند که با تلاش

۱. خواجه نصیر الدین طوسی رحمته الله علیه می‌فرماید: «وجوده لطف و تصرفه لطف آخر و عدمه منا»؛ وجود او لطف و تصرف او لطفی دیگر و نبود تصرف از ناحیه ماست. (کشف المراد، ص ۴۹۰-۴۹۱)
۲. «یخرج قوم من المشرق یوطنون للمهدی سلطانه» سنن ابن ماجه، ج ۲، ح ۴۰۸۸ و...
۳. «اذا قام قائمنا وضع یدہ علی رؤوس العباد فجمع به عقولهم و اکمل به اخلاقهم» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱.

خود و بالا بردن سطح علم، اخلاق و فرهنگ جامعه می توانند زمینه ساز ظهور کلی حضرت شوند تا به واسطه آن به کمال عقلانی نهایی برسند.

۲. الگوگیری از حکومت مهدوی

امام زمان علیه السلام رهبر و الگوی کامل برای شیعیان است و لذا مرد و زن وظیفه دارند تا در حد امکان، از اهداف بلند آن حضرت بهره برده و خود را به او نزدیک نمایند. بنابراین ما می توانیم با سرمشق قرار دادن اهداف عالی آن بزرگوار، جامعه ای مهدوی - هر چند محدود - ایجاد نماییم.

۳. منتظران مصلح، خود صالح اند.

کسانی که در انتظار مصلح جهانی به سر می برند، خود باید صالح باشند و این با پیاده کردن اهداف قیام حضرت مهدی علیه السلام در جامعه - هر چند در سطح محدود - میسر می شود.

وجود زنان در میان اصحاب حضرت مهدی علیه السلام

در رابطه با اصحاب حضرت مهدی علیه السلام که راجع به زنان است، دو روایت وجود دارد که در یکی از آنها اشاره به وجود سیزده زن در بین اصحاب حضرت دارد و در دیگری پنجاه زن. ممکن است که جمع بین دو دسته، این گونه باشد که مجموع اصحاب حضرت مهدی علیه السلام از زنان، پنجاه نفر است که سیزده نفر آنها، کسانی هستند که رجعت کرده و از قبر، سر بر می آورند و در حکومت حضرت، سهیم خواهند بود.

۱. مفضل بن عمر می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: «همراه قائم علیه السلام سیزده زن وجود دارد. عرض کردم، از آنها در چه کاری بهره می گیرد؟ فرمود: آنان مجروحان را مداوا کرده و از آنها پرستاری می کنند؛ همان گونه که زنان همراه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، چنین می کردند. عرض کردم: نام آنها را برای من بگو!

حضرت فرمود: قنواء دختر رُشید، ام ایمن، حبابه والیه، سمیه مادر عمار بن یاسر، زبیده، ام خالد احمسیه، ام سعید حنقیه، و صبانة ما شطه و ام خالد جهنیه^۱.
 ۲. جابر بن یزید جعفی از امام باقر علیه السلام نقل کرده است که فرمود: «به خدا سوگند! سیصد و بیشتر از ده نفر می‌آیند که در میان آنها، پنجاه نفر زن وجود دارد. آنان در مکه بدون وقت مقرر، اجتماع می‌کنند؛ دسته‌هایی همانند ابرهای پاییز، بعضی پشت سر بعضی دیگر. و این همان آیه‌ای است که خداوند فرمود: هر کجا باشید خداوند تمام شما را خواهد آورد؛ زیرا او بر هر چیزی قادر است.»^۲
 اگر چه این روایت را عیاشی، مرسل نقل کرده است، ولی نعمانی و دیگران، آن را با چند طریق که برخی از آنها صحیح است نقل کرده اند.^۳

پیام‌های مهدوی

از آن جا که امام زمان علیه السلام، امام، رهبر و ولی هر زن و مرد مسلمان شیعی است؛ لذا عصر ظهور حضرت مهدی علیه السلام و رفتار آن حضرت علیه السلام می‌تواند، الگودهی برای زنان نیز باشد و آنان نیز می‌توانند با اجرای آن اهداف، جامعه‌ای مهدوی را در این عصر - که عصر غیبت است - پیاده نمایند. اینک به برخی از این پیام‌ها که از روایات استفاده می‌شود اشاره می‌کنیم:

۱. «سمعت ابا عبد الله (ع) يقول: يكون مع القائم ثلاث عشر امرأة. قلت: و ما يصنع بهن؟ قال: يداوين الجرحى و يقمن على المرضى، كما كن مع رسول الله (ص). قلت: فسمهن لي! قال: القنواء بنت رشيد، و ام ايمن، و حبابة الوالبيه، و سمية ام عمار بن ياسر، و زبيدة، و ام خالد الأحمسية، و ام سعيد الحنقية، و صبانة الماشطة و ام خالد الجهنية» *دلائل الامامة*، ص ۲۵۹ و *اثبات الهداة*، ج ۳، ص ۵۷۵.
۲. «يا جابر!... و يجي والله ثلاثمائة و بضعة عشر رجلا فيهم خمسون امرأة، يجتمعون بمكة على غير ميعاد، فزعا كقزع الخريف يتبع بعضهم بعضا، و هي الآية التي قال الله: اين ما تكونوا يأت بكم الله جميعا ان الله على كل شئ قدير» *تفسير عیاشی*، ج ۱، ص ۶۵.
۳. *الاختصاص*، ص ۲۵۵؛ *الارشاد*، ص ۳۵۹؛ *غیبت طوسی*، ص ۲۶۹؛ *اعلام الوری*، ص ۴۲۷؛ *الخرائج*، ج ۳، ص ۱۱۵۶؛ *عقد الدرر*، ص ۴۹؛ *اثبات الهداة*، ج ۳، ص ۵۴۸ و *بحار الانوار*، ج ۵۱، ص ۵۶ و ج ۵۲، ص ۲۱۲.

۱. شرکت در مسائل اجتماعی

هر گاه جامعه به حدی رسید که زنان و مردان به تکامل عقلانی و اخلاقی رسیدند؛ زنان نیز می‌توانند در مسائل سیاسی و اجتماعی جامعه با حفظ شئون اسلامی شرکت کنند و همانند مردها سهمی را ایفا نمایند. این معنا با جمع بین دو دسته روایات، به دست می‌آید:

الف: روایاتی که دلالت بر تکامل عقلانی و اخلاقی انسان‌ها در عصر ظهور دارد.^۱

ب: روایاتی که دلالت بر وجود زنان در بین ۳۱۳ نفر اصحاب حضرت دارد.^۲

۲. مشارکت در انسجام اسلامی

یکی از اهداف حضرت مهدی علیه السلام ایجاد وفاق و انسجام اسلامی است. لذا در دعای ندبه می‌خوانیم: «کجاست آن کسی که گفتار را بر تقوا جمع می‌کند»^۳. زنان جامعه اسلامی نیز با الگو گرفتن از امام خود در حدّ توان خود می‌توانند در این هدف مهم در عصر غیبت سهیم باشند.

۳. احیای سنت‌های فراموش شده

زنان نیز می‌توانند، سنت‌های فراموش شده را احیا کنند؛ همان‌گونه که درباره حضرت مهدی علیه السلام می‌خوانیم: «... او دستورات فراموش شده قرآن و سنت را احیا می‌کند»^۴.

۴. تعلیم قرآن

زنان نیز می‌توانند همانند حضرت مهدی علیه السلام معلم قرآن باشند؛ همان‌گونه که درباره

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱.

۲. تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۶۵.

۳. «این جامع الکلمة علی التقوی» مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۴. «... و یحیی میت الكتاب و السنة» نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸.

حضرت آمده است: «... آن گونه که قرآن نازل شده، به مردم می‌آموزد...»^۱.

۵. تربیت افراد

یکی از کارهایی که امام زمان علیه السلام بعد از ظهور، انجام می‌دهد، تکمیل اخلاقیات مردم است. بنابراین در روایتی که از امام باقر علیه السلام نقل شده است می‌خوانیم: «خداوند متعال، به واسطه حضرت مهدی علیه السلام اخلاق مردم را کامل می‌کند»^۲. زنان نیز می‌توانند فرزندان خود و نیز خود را، با تعلیمات اخلاقی تربیت کرده و آنان را به کمال برسانند.

۶. تلاش در جهت رفع گرفتاری‌های مردم

یکی از اسامی حضرت مهدی علیه السلام «غوث» است. در حدیثی می‌خوانیم: «مهدی در میان امت من، خروج می‌کند و خداوند او را به فریاد مردم می‌رساند»^۳. زنان نیز می‌توانند با اقتدا به الگوی خود، حضرت مهدی علیه السلام فریاد رس گرفتاران، در حد امکان باشند.

۷. اصلاح جامعه

زنان نیز می‌توانند با الگوگیری از حضرت مهدی علیه السلام در حد وسع خود، در اصلاح جامعه کوشا باشند؛ همان طور که درباره حضرت مهدی علیه السلام آمده است: «خداوند متعال، به واسطه او هر آن چه قبل از او فساد بوده، اصلاح خواهد کرد»^۴.

۸. اهل عمل بودن

زنان برای تربیت اولاد و افراد جامعه باید خود اهل عمل باشند، و تنها به خیر و تقوا اشاره نمایند؛ همان گونه که سیره حضرت مهدی علیه السلام در دعوت به حق، این گونه

۱. «... يعلمون الناس القرآن كما انزل...» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۲، ح ۱۳۹.

۲. «... و اکمل به اخلاقهم» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱.

۳. «یخرج المهدی (عج) فی امتی، بیعته الله غیاثا للناس» کشف الغمه، ج ۲، ص ۴۷۰.

۴. «یصلح الله تعالی به کل ما افسد قبله» البرهان، متقی هندی، ص ۱۳۲.

است. لذا از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمودند: «... او به تقوا اشاره کرده و خود عمل به هدایت می‌کند...»^۱.

۹. ایجاد عشق، در عبادت افراد

زنان باید همانند حضرت مهدی علیه السلام اولاد و افراد جامعه را عاشق عبادت کرده و کاری کنند که افراد تحت تربیت آنها عبادت را دوست دارند. از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل شده است که فرمودند: «... حضرت مهدی علیه السلام دل‌های بندگان را، عاشق عبادت می‌کند...»^۲.

۱۰. آزادی مردم از بندگی هوای نفس

زنان باید سعی کنند تا افراد تحت تربیت خود را از بندگی هوای نفس برهانند؛ همان گونه که در مورد حضرت مهدی علیه السلام می‌خوانیم: «... خداوند به واسطه او، ذلت بردگی (هوای نفس) را از گردن‌های شما، بر می‌دارد»^۳.

۱۱. گسترش عدل

زنان نیز با الگوگیری از حضرت مهدی علیه السلام می‌توانند در گسترش عدل کوشا باشند؛ چنان که در روایات آمده است: «آگاه باشید! به خدا سوگند، به طور حتم، حضرت مهدی علیه السلام عدالتش را داخل خانه‌های شما خواهد کرد؛ همان گونه که گرما و سرما داخل خانه‌های شما خواهد شد»^۴.

۱۲. برپایی نماز

زنان باید در حد توانایی خود، در برپایی نماز کوشا باشند؛ همان طور که از اهداف حضرت مهدی علیه السلام، برپایی نماز است. از زیدبن علی، نقل شده است: «هنگامی که

۱. «... یشیر بالتقی و يعمل بالهدی...» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۶۹، ح ۱۵۸.

۲. «... یملاً قلوب العباد عبادة...» بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۴، ح ۲۴.

۳. «... به یخرج ذل الرق من اعناقکم» بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۵، ح ۲۹.

۴. «أما والله! لیدخلن عدله جوف بیوتهم کما یدخل الحر و البرد» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۲، ح ۱۳۱.

قائم آل محمد ﷺ، قیام کند، می‌فرماید: ای مردم! ما کسانی هستیم که خداوند در قرآن وعده آنان را به شما داده است؛ آن جا که فرمود: کسانی که اگر ما در روی زمین به آنان امکانات دهیم نماز را به پا، می‌دارند...^۱».

۱۳. امر به معروف و نهی از منکر

در روایتی دربارهٔ اصحاب حضرت مهدی ﷺ از زنان و مردان آمده است: «آنان، امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند^۲». بنابراین اگر زنان جامعه اسلامی می‌خواهند در راه حضرت مهدی ﷺ و اصحاب او باشند، باید این دو فریضه را احیا نمایند.

۱۴. اهل تلاش بودن

زنان باید از اصحاب حضرت مهدی ﷺ الگو گرفته و اهل کوشش و تلاش باشند؛ همان گونه که از رسول خدا ﷺ نقل شده است که دربارهٔ اصحاب حضرت مهدی ﷺ فرمود: «خداوند برای او از دورترین کشورها به تعداد اهل بدر (۳۱۳ نفر) جمع می‌کند، که همگی اهل کوشش و تلاش در راه اطاعت خدا هستند^۳».

۱۵. سعی در گسترش علم

زنان نیز می‌توانند در گسترش علم در سطح جامعه در حد امکان، کوشا باشند، همان طور که از رسول خدا ﷺ نقل شده که دربارهٔ حضرت مهدی ﷺ فرمود: «... خداوند عزوجل، به واسطهٔ او زمین را بعد از تاریکی، پر از نور کرده و پس از ظلم، پر از عدل نموده و پس از جهل، پر از علم خواهد کرد^۴».

۱. «إذا قام القائم من آل محمد يقول: ايها الناس! نحن الذين وعدكم الله في كتابه: الذين ان مكناهم في الارض اقاموا الصلاة...» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۳، ح ۱۶۶.

۲. «و يأمرون بالمعروف و ينهون عن المنكر» منتخب الأثر، ص ۵۸۱، ح ۴

۳. «يجمع الله له من اقاصى البلاد على عدة اهل بدر، كذا دون، مجدون في طاعته» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۰

۴. «... يملأ الله عزوجل به الارض نورا بعد ظلمتها و عدلا بعد جورها و علما بعد جهلها» اكمال الدين، ص ۲۶۰.

۱۶. تواضع و فروتنی نسبت به دیگران

بانوان باید نسبت به هم نوعان دینی خود، متواضع باشند. همان طور که درباره حضرت مهدی علیه السلام از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند: «در برابر مومنان، ذلیل و در مقابل کافران، عزیزند»^۱.

۱۷. از تنهایی نهراسیدن

هر گاه انسان، حق را یافت؛ گرچه پیروان آن کم است، نباید از تنهایی یا کمی افراد، به خود ترس راه دهد. درباره حضرت مهدی علیه السلام می خوانیم: «حق با ماست، هر کس از ما کناره گیرد ما را به وحشت نمی اندازد»^۲.

۱۸. همکاری با مصلحان

امام زمان علیه السلام گرچه به تنهایی می تواند جهان را اداره کند، ولی اهداف عالی خود را با همکاری با مصلح بزرگ، حضرت مسیح، دنبال می کند. بنابراین در حدیثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده است: «... عیسی بن مریم، فرود می آید و پشت سر او نماز می گذارد...»^۳. و این عملکرد بسیار آموزنده ای است که بانوان ما نیز می توانند از آن درس گرفته و در این جهت به حضرت، اقتدا کنند.

۱۹. صله رحم

درباره حضرت مهدی علیه السلام از امام علی علیه السلام نقل شده که از همه بیشتر صله رحم می کند؛ آن جا که فرمود: «او از همه بیشتر صله رحم خواهد کرد»^۴. زن مسلمان نیز با الگوگیری از حضرت مهدی علیه السلام باید این سنت مهدوی، بلکه سنت همه امامان و انبیا را احیا کند.

۱. «اذلة علی المومنین، اعزة علی الکافرین» نعمانی، غیبت، ص ۳۱۶، باب ۲۱، ح ۱۲.

۲. «الحق معنا، فلن یوحشنا من قعد عنا» بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸، ح ۹.

۳. «... فینزل عیسی بن مریم فیصلی خلفه...» فرائد السمطین، ج ۲، ص ۳۱۲.

۴. «... و اوصلکم رحما» نعمانی، غیبت، ص ۲۱۲، باب ۱۳، ح ۱.

۲۰. اهل شب زنده داری

دربارهٔ اصحاب حضرت مهدی علیه السلام از امام صادق علیه السلام نقل شده که اهل شب زنده داری هستند: « آنان مردانی هستند که شب را نمی‌خوانند، در نمازشان زمزمه‌ای چون زنبور دارند، شب‌ها در حال قیام بر روی پاهای خود می‌ایستند...^۱». از آن جا که در میان اصحاب امام زمان علیه السلام زن نیز وجود دارد، این صفت شامل آنها نیز می‌شود و پیام آن به زن مسلمان آن است که اگر می‌خواهیم در عصر غیبت از یاوران مهدی علیه السلام باشیم شب‌زنده داری را هرگز فراموش نکنیم.

۲۱. امانت داری

بانوان شیعه باید با الگوگیری از امام خود، امانت دار باشند؛ همان گونه که دربارهٔ حضرت مهدی علیه السلام آمده است: « او نگه دار هر چیزی است که نزد او به امانت گذاشته شده است^۲». زن مسلمان نیز باید با الگو قرار دادن امامان سعی خود را در شناخت خداوند به کار بسته و خداشناس حقیقی گردد.

۲۲. خداشناس حقیقی

اصحاب حضرت مهدی علیه السلام که از آن جمله ۵۰ زن هستند - همگی خداشناس و اهل توحیدند - دربارهٔ آنها از امام علی علیه السلام نقل شده است: « ... و آنان کسانی هستند که خداشناس حقیقی بوده و اهل توحید می‌باشند^۳».

۲۳. استفاده از روزهای مهم

بانوان با الگوگیری از حضرت مهدی علیه السلام کارهای مهم را در روزهای مهم انجام دهند؛ همان طور که دربارهٔ حضرت مهدی علیه السلام می‌خوانیم که امام باقر علیه السلام فرمود: «

۱. «... رجال لا ینامون اللیل، لهم دوی فی صلاتهم کدوی النحل یبیتون قیاما علی اطرافهم...» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۸.

۲. «الحافظ لما استودع» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۶۹، ۱۵۸.

۳. «... و هم الذین و حدوا الله حق توحیده...» بشارة الاسلام، ص ۲۵۹.

گویا قائم را در روز عاشورا، روز شنبه، مشاهده می‌کنم که بین رکن و مقام ایستاده و در مقابل او کسی ندا می‌دهد: برای خدا بیعت کنید. در آن هنگام است که خداوند زمین را پر از عدل می‌کند؛ همان گونه که پر از ظلم و جور شده باشد^۱.

۲۴. اخلاص در عمل

بانوان شیعی و پیروان حضرت مهدی علیه السلام باید اهل اخلاص در عمل باشند؛ همان گونه که در باره اصحاب حضرت مهدی علیه السلام از امام جواد علیه السلام نقل شده که فرمودند: «... چون برای حضرت، این تعداد از مخلصین فراهم شود؛ خداوند امر او را ظاهر خواهد نمود...»^۲.

۲۵. نترسیدن از ملامت افراد

بانوان شیعی نباید از ملامت افراد ملامت گر، بهراسند. آنها باید در راه حقی که تشخیص داده‌اند، ثابت قدم باشند؛ همان گونه که درباره امام زمان علیه السلام آمده است که فرمود: «... در راه خدا از ملامت هیچ ملامت کننده‌ای نمی‌هراسد»^۳.

۲۶. توجیه قبل از اقدام عملی

از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود: «يقول القائم علیه السلام لأصحابه: يا قوم! ان اهل مكة لا يريدونني، و لكنني مُرسل اليهم لأحتج عليهم بما ينبغي لثلي ان يحتج عليهم. فيدعو رجلاً من اصحابه فيقول له: امض الي اهل مكة فقل: يا اهل مكة! انا رسول فلان اليكم...»^۴؛ «قائم علیه السلام به اصحاب خود می‌گوید: ای قوم! همانا اهل مکه مرا نمی‌خواهند، ولی من کسی را به سوی آنان می‌فرستم تا بر آنها آن گونه که سزاوار من است احتجاج نماید. لذا یکی

۱. «كأنى بالقائم يوم عاشوراء يوم السبت قائما بين الركن و المقام ينادى البيعة لله، فيملأها عدلا كما ملئت ظلما و جورا» طوسی، غیبت، ص ۴۵۳، ح ۴۵۹.

۲. «... فاذا اجتمعت له هذه العدة من اهل الاخلاص اظهر الله امره...» کمال الدین، ج ۲، ص ۳۷۷.

۳. «... ولا يأخذه في الله لومة لائم» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۵۴، ح ۱۱۴.

۴. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۷، باب ۲۶، ح ۸۱.

از اصحابش را می‌خواهد و به او می‌گوید: به سوی اهل مکه برو و بگو: ای اهل مکه! من فرستادهٔ فلان (حضرت مهدی علیه السلام) به سوی شمایم...».

وظیفهٔ زنان جامعهٔ اسلامی نیز آن است که هنگام تربیت فرزندان خود یا دیگران، ابتدا آنها را توجیه کنند و در صورتی که توجیه آنان جواب نداد با ملاحظهٔ مراحل دست به اقدام عملی بزنند.

۲۷. مقابله با انحرافات

از امام علی علیه السلام نقل شده که دربارهٔ حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «در آخر زمان او خروج می‌کند و انحرافاتی که در حق پدید آمده اصلاح خواهد کرد...».^۱
زنان نیز در جامعهٔ اسلامی باید به مولای خود اقتدا کرده و در حدّ توان خود در راستای این هدف گرچه در سطحی محدود کوشا باشند تا زمینه‌ساز ظهور گردند.

۲۸. هتک حرمت افراد ممنوع

از امام علی علیه السلام نقل شده که از جمله اموری که حضرت مهدی علیه السلام بر آن با اصحاب خود که از آن جمله بانوان هستند پیمان می‌بندد هتک حرمت نکردن افراد است، آن جا که می‌فرماید: «آنان بر اصولی با حضرت بیعت می‌کنند که از آن جمله این است که هتک حرمت فرد آبرومندی را نکنند و کسی را سبّ و دشنام ندهند و به منزلی هجوم نیاورند و کسی را به جز به حقّ نزنند...».^۲
بانوان نیز باید مواظب رفتار و گفتار خود بوده و هتک حرمت شخص آبرومندی را نمایند و بی جهت به کسی ناسزا نگویند و...».

۲۹. نخوردن مال یتیم

از امام علی علیه السلام نقل شده که حضرت مهدی علیه السلام از جمله پیمان‌هایی را که با

۱. «یخرج فی آخر الزمان، یقیم اعوجاج الحق...» بحار الأنوار، ج ۴۲، ص ۲۱۵، ح ۱۶.

۲. «یبایعون علی الآ... یهتکوا حریماً محرماً و لایسبوا مسلماً و لایهجموا منزلاً و لایضربوا احداً الاً بالحق...» منتخب الأثر، ص ۱۸۳، باب ۳، ح ۵.

کارگزارانش از جمله بانوان برای بیعت می‌بندد نخوردن مال یتیم است، آن جا که می‌فرماید: «... من با شما هستم در صورتی که مال یتیم را [بی جهت] نخورید...»^۱. این وظیفه نیز می‌تواند برای یاوران حضرت مهدی علیه السلام و پیروان او آموزندگی داشته و با پیروی از آن از اصحاب آن حضرت علیهم السلام در عصر غیبت باشند.

۳۰. گواهی با علم

از امام علی علیه السلام نقل شده که حضرت مهدی علیه السلام از جمله پیمان‌هایی را که با کارگزارانش از جمله بانوان برای بیعت می‌بندد گواهی ندادن بدون علم است، آن جا که می‌فرماید: «من با شما هستم در صورتی که ... بر چیزهایی که به آن علم ندارید گواهی ندهید...»^۲.

همه از آن جمله بانوان اسلامی وظیفه دارند تا چیزی را که ندانسته و از آن اطلاعی ندارند گواهی ندهند.

۳۱. دشنام دادن ممنوع

از امام علی علیه السلام نقل شده که حضرت مهدی علیه السلام از جمله پیمان‌هایی را که با کارگزارانش از جمله بانوان برای بیعت می‌بندد دشمنان ندادن به مردم است، آن جا که می‌فرماید: «من با شما هستم در صورتی که ... کسی را دشنام ندهید...»^۳. بانوان مهدوی باید با الگو گرفتن از حضرت مهدی علیه السلام مواظب زبان خود بوده و بی جهت کسی را دشنام نداده و ناسزا نگویند.

۳۲. اطعام به مساکین

از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل شده که درباره حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «گویا مهدی با داستان

۱. «... انا معکم علی ان ... لا تأکلوا مال الیتیم...» منتخب الأثر، ص ۱۵۴.

۲. «... انا معکم علی ان ... لا تشهدوا بغير ماتعلمون...» منتخب الأثر، ص ۱۵۴.

۳. «... انا معکم علی ان ... لا تشتمون...» منتخب الأثر، ص ۱۵۴.

خود به مساکین کره می‌دهد»^۱.

و نیز نقل شده که فرمود: «نشانه مهدی علیه السلام آن است که او بر کارگزاران خود سخت گرفته و با مال خود جود خواهد کرد و به مساکین رحم خواهد نمود»^۲. بانوان اسلامی نیز می‌توانند با الگو گرفتن از سیره مهدوی در حدّ توان خود به مساکین اطعام داده و حتی به مستمندان با دستان خود غذا دهند تا به جامعه خود رنگ و بوی مهدوی دهند.

۳۳. آبادی معنوی جامعه

از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل شده که درباره حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «... به قائم از شما زمین خود را به تسبیح و تحلیل و تقدیس و تکبیر و تمجیدم آباد خواهم کرد...»^۳. از دامن زن است که مرد به معراج می‌رود. زنان جامعه می‌توانند با تربیت معنوی فرزندان و اعضای خانواده خود در تشکیل جامعه‌ای معنوی در حدّ و محدودیت خود سهیم باشند، گرچه حدّ کامل آن اختصاص به عصر ظهور دارد.

۳۴. شرکت نهضت سوادآموزی

از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل شده که درباره عصر غیبت فرمود: «زود است که فتنه‌هایی پیدا شود به حدّی که انسان صبح هنگام مؤمن است ولی عصر هنگام کافر می‌شود مگر کسی که خداوند او را با علم زنده کرده است»^۴. زنان جامعه نیز می‌توانند در راستای زنده کردن جامعه از راه سوادآموزی و

۱. «المهدیّ کاتماً یُلَقِّعُ المساکینَ الزُّبْدَ» متخَب الأثر، ص ۳۶، عقد الدرر، ص ۳۶.

۲. «علامة المهدی: ان یكون شديداً علی العمال، جواداً بالمال، رحیماً بالمساکین» مصنف ابن ابی شیبیه، ج ۱۵، ص ۱۹۹، ح ۱۹۴۹۸.

۳. «... و بالقائم منكم أعمار أرض بتسبیحی و تهلیلی و تقدیسی و تکبیری و تمجیدی...» بحار الانوار، ج ۱۸، ص ۳۴۱، ح ۴۹، امالی صدوق، ص ۵۰۴، مجلس ۹۲، ح ۴.

۴. ستكون فتن؛ صبح الرجل فیها مؤمناً و یمسی کافراً، الا من احياه الله بالعلم «المعجم الکبیر، طبرانی، ج ۸، ص ۲۷۸، ح ۷۹۱۰.

فراگیری دانش و معرفت، سهم بسزایی داشته باشند.

۳۵. خلف وعده ممنوع

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده که درباره حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «... اگر از دنیا تنها یک روز باقی مانده باشد خداوند آن روز را طولانی می کند تا مردی از اهل بیت مالک زمین گشته و کارهای مهم به دست او انجام گردد. او اسلام را ظاهر کرده و خلف وعده نمی کند...»^۱.

بانوان جامعه اسلامی باید با الگو گرفتن از حضرت مهدی علیه السلام و آرمان‌های بلند او و در راستای زمینه سازی ظهور اهل وفای به عهد باشند تا از یاران حضرت در عصر ظهور باشند.

۳۶. رفع اختلاف از بین شیعیان

از امام حسین علیه السلام نقل شده که فرمود: «آن امری که انتظارش را می کشید تحقق نمی یابد تا این که شما از یکدیگر بیزاری جسته و در صورت یکدیگر آب دهان بیندازید و بر ضد هم دیگر گواهی داده و یکدیگر را لعن کنید». به حضرت عرض کردم: آیا در آن زمان خیری نیست؟ امام حسین علیه السلام فرمود: «تمام خیر در آن زمان است؛ چرا که قائم ما قیام کرده و تمام این امور را دفع خواهد کرد»^۲.

نتیجه

انسان‌ها در سطوح مختلف جامعه می توانند با الگو گرفتن از سیره حضرت مهدی علیه السلام

۱. «... لو لم یبق من الدنیا الا یوم واحد لطول الله ذلک الیوم حتی یملک رجل من اهل بیتی تجری الملاحم علی یدیه، و یظهر الاسلام، لایخلف وعده...» بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۸۳ ح ۲۸، عقد الدرر، ص ۶۲.

۲. «لایکون الامر الذی تنتظرونه حتی یرأ بعضکم من بعض و یتفل بعضکم فی وجه بعض، و یشهد بعضکم علی بعض بالکفر و یلعن بعضکم بعضاً. فقلت له: ما فی ذلک الزمان من خیر؟ فقال الحسین علیه السلام: الخیر کلّه فی ذلک الزمان، یقوم قائمنا و یدفع ذلک کله» غیبت، نعمانی، ص ۲۰۶.

و کارگزاران او و عمل کردن به آرمان های بلند مهدوی جامعه ای با رنگ و بوی عصر ظهور در حدّ و توان خود ایجاد نماییم و از آن جا که زنان و بانوان یکی از ارکان مهم و اساسی جامعه اند، لذا می توانند در تحقق این جامعه مهدوی در عصر غیبت سهم بسزایی داشته باشند.

انتظارات

پیام های مهدوی به زن مسلمان علی اصغر رضوانی

مسئولیت‌های زنان در جامعه منتظر

فاطمه زهرا ستار*

*. محقق و پژوهشگر مباحث مهدویت